

ZPRÁVY SLUKO

VYDÁVAJÍ

STUDIJNÍ A LIDOVÝCHOVNÉ ÚSTAVY KRAJE OLOMOUCKÉHO
Krajské museum • Krajské výzkumné středisko • Krajská galerie •
Krajská hvězdárna • Přípravný výbor Krajské zoologické a Krajské
botanické zahrady • spolu s Krajskou výzkumnou komisí v Olomouci
Objednávky řiďte na SLUKO, Olomouc I, nám. Republiky 6, tel. 2731

Červenec 1952

Čís. 14

Museum - pomocník ve výchově lidu

V minulém čísle našich Zpráv jsme uvedli, že se náš ústav stal kolektivním členem Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých poznatků. Jak se musea mohou zapojit do takové aktuální významné práce? Musea mají především ukazovat přírodní a společenský dějinný vývoj své sběrné oblasti, v našem případě Olomouckého kraje. Knihou, obrazem, filmem, se dají dobře osvětlit zákonité změny společenského vývoje, ale právě na musejním materiálu, t. j. na hmotných památkách, lze ukázat a dokázat nejnázorněji a nejvěrněji širokým masám poučku dialektického a historického materialismu, že totiž napřed bylo bytí a pak teprve z něho mohl vyrůst celý myšlenkový, společenský, kulturní řád. Tady lze nejlépe ukázat a dokázat, že výrobní prostředky, především výrobní nástroje a pak výrobní vztahy jsou určovateli společenských změn a pořádků. Tyto výrobní nástroje máme v museích; máme i doklady výrobních vztahů a právě jimi lze vyvrátit legendy o tom, že dějiny jsou vytvářeny vojevůdci, panovníky, atentátníky a pod. Jde tedy o to, abychom hmotným památkám a svědectvím na dějinný vývoj dali promluvit jasnou, pravdivou řečí.

Když toto pochopíme, pak dostaneme správný pohled na to, jak instalovat musejní expozice. Ty jsou dvojí: jednak stálé, s vyměnitelným materiálem, jehož zásoby jsou uloženy v depositáři, jednak výstavy občasné na určité nebo aktuální thema. Aby hmotné památky správně působily, je třeba jim dát správné zařazení, nesmějí být vystavovány samy o sobě, ale jako součást života dobového celku. Uvedu tu aspoň 3 příklady, jak museum může a jak nemůže sloužit dnešní době.

Byli jsme nedávno v jednom venkovském museu, kde v jedné místnosti byly vykopávky staré přes 3.000 let, vedle toho skupinové fotografie veteránů s obrazem Františka Josefa I., a zas dva kolovraty, a u zdi flinty a šavle od 17. stol. až po současnou dobu, a koutek významných místních rodáků - to vše v jedné místnosti. Přirozeně, že člověku hned napadne: buď tu neměli dost místa, anebo je to skladiště a ne museum. Jenže ani to ani ono není v tom případě pravda. Místa je dost i když ne nadbytek, má to však být „pastva pro oči“, jak řekl správce toho „musea“.

Tož tak ne! Žádnou „pastvu pro oči“, ale poučení musí dát lidu naše musea! Třeba takovéhle: Lidé stojí občas dojati před vitrinami s rokokovým porcelánem, před obrázky a podobiznami dam v krinolinách, pánů ve fráčcích a s pudrovými parukami, do jejich sladkobolného zadumání zazní třeba i kudrlinková melodie hracích hodin, zkrátka jen si říci: „Staré zlaté časy“. Zlaté časy? Ano, ale jen pro ty, kteří žili v zámku. V podzámčí to však bylo jiné. Panský karabáč ne jako krutý symbol, ale jako nástroj zvůle pánů i jejich služebníků, urbář s platy a ustanovením robot a desátků, mučící nástroje, vyhláška o tom, že ženy poddaných musejí dát svoje vlasy pro vycpávky sedel a kožených polštářů do panských kočárů, nelidské tresty za nalezení evangelických knih, chytání na vojnu na 15 let, zápisy krevních písařů o vyznáních na mukách pro čarodějnictví a současně obrázky barokního světce Nepomuka, „selský otčenáš“ i žena zapřažená

do dřevěného pluhu, učitel shánějící sobotáles a obživu po selských domech a s muzikanty po hospodách, selské bouře a jejich krvavé potlačení - hle, to je rub té sladkobolné panské rokokové slávy. Tady se dá ukázat na dokladech přímá závislost: čím nádhernější byly kde panské stavby, parky, zámky, luxus v nich, tím větší vydírání, surovost a tresty na poddaných. Takhle se vám najednou v pravdivém dialektickém osvětlení objeví celá ta krása rokoka. A tak lze postupovat v ilustraci každého thematicu.

Když pořádala na podzim olomoucká Socialistická akademie cyklus přednášek o vzniku a vývoji světa a života, uspořádali jsme výstavu na thema: „Jak se měnilo živočišstvo“, kde bylo názorně na bohatém materiálu předvedeno, jak prostředí a změna životních podmínek působí i na změnu živočišstva a jak získané vlastnosti mohou být dědičné. Co tím bylo vlastně ukázáno? To, že člověk může do přírody zasahovat a že ji může měnit podle svých potřeb. Byly zde vysvětleny základy mičurinsko-lysenkovské biologie, tak významné pro nynější hospodářský život v budování socialismu. Tím však bylo i dokázáno, že není nějakých neměnných dogmatických pravd, že vše probíhá v zákonitém vývoji, kde všechno má své příčiny i následky a že tedy člověk sám je tvůrcem svého štěstí.

Takových příkladů by bylo možno uvést mnoho. Ale i z uvedených je už snad jasné, že museum se stává v období nástupu k socialismu spolubojovníkem za poznání zákonitosti přírodního a společenského vývoje. Výstavy v Krajském museu v Olomouci to jasně ukazují. Až na podzim ukážeme na př. vývoj zemědělství v našem kraji v období zhruba 3.000 let, až ukážeme vývoj dělnického hnutí v našem kraji, až ukážeme dále na konkrétním materiálu pokrokové tradice našeho lidu od hnutí husitského přes selské bouře v 17. a 18. stol., rok 1848, I. a II. odboj, pak se tyto výstavy v musejních sálech stanou opravdovou politickou školou, ve které návštěvníci poznají, jak zákonitě na podkladě hospodářských podmínek se vyvíjejí dějiny a jak je naprosto přirozené, že dnes kapitalismus je vystřídáván socialistickou érou.

Takto vedená musejní činnost stane se opravdovým pomocníkem Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí, stane se pomocníkem při uvědomování a výchově širokých mas našeho lidu. To je i úkol, který budou plnit musea Olomouckého kraje, jak to vysvítá z usnesení krajského sjezdu museí, jež citujeme uvnitř těchto Zpráv. J. Kz.

Sběr léčivých rostlin

Užívání léčivých rostlin prošlo v historii lidstva mnoha epochami. Mnohdy bylo vysoko hodnoceno, jindy zase zneuznáváno. Vývoj chemického průmyslu zatlačil léčivé rostliny zprvu zcela do pozadí, ba zdálo se, že jsou již vůbec odbyty. Nebylo však tomu tak. Přes to, že ve farmakologii je řada drog a produktů, jež neexistují v říši rostlinné, zjišťujeme dnes, že mnohé synteticky vyráběné produkty, jež měly nahradit sloučeniny rostlinami vytvářené, neuspokojují. Proč? Léčivé součásti rostlin jsou totiž směsí látek v laboratoři dosud často nevytvořitelnou a jsou lidskému organismu bližší než čisté sloučeniny, vyrobené uměle. Proto vidíme dnes zvýšený zájem o léčivé rostliny, a to v oficiálním lékařství i v širokých masách veřejnosti.

Se zvýšeným zájmem o léčivé rostliny - zejména se strany farmakologie - souvisí i zvýšení jejich významu po stránce hospodářské. Ročně u nás potřebujeme asi milion kg rostlinných drog, včetně drog, na jejichž dovoz jsme dosud odkázáni. Mnohdy však i drogy domácího původu musíme kupovat za drahé valuty a proto produkční plán počítá s odstraněním tohoto nedostatku domácích léčivých drog do konce pětiletky.

Léčivé rostliny tedy představují důležitou položku našeho národního hospodářství. Drobným sběrem bylin, které jinak hynou bez prospěchu pro člověka, lze využít bohatství přírody, a to tím více, je-li sběr dobře plánován a organizován. Snaha o záměrnou organizaci sběru vedla k zapojení žactva všech typů škol do akce sběru, kterou vyvolaly příslušné složky lidové správy v krajích, okresech a místech. Národní podnik Léčivé rostliny (Biogena) v Praze vydal seznam léčivých rostlin, odstupňovaných podle jejich důležitosti. Dohodou odborníků v krajích byly v souhlase s požadavky zmíněného podniku určeny druhy vhodné

pro sběr v daných množstvích. Díky cílevědomě prováděné propagaci začíná u nás věnovat zvýšenou pozornost a péči sběru léčivých rostlin i celá veřejnost.

Ukazuje se však, že spolu s rozvinutějším sběrem léčivých rostlin vyvstává nebezpečí vyhubení určitých druhů, nebo při nejmenším snížení jejich počtu na takovou míru, že sběr nebude rentabilní. Takové nebezpečí hrozí na př. u heřmánku, rostlinně nejvíce požadované, již se u nás vykupuje ročně přes 500 metrických centů. Kromě toho pouhý sběr - i když dobře organizovaný - nepostačuje a je tedy třeba pěstovat léčivé rostliny po zemědělsku. V mnohých cizích zemích se tak děje již dlouho. Pěstování léčivých rostlin na velkých plochách jako kultury či monokultury lze však jen plánovitě a na podkladě vědeckém. S hlediska národohospodářského byly u nás po prvé naplánovány plochy na osev léčivých rostlin na rok 1951 a výhledový plán předvídá postupné další rozšiřování těchto ploch. Pěstování léčivých rostlin ve velkém nelze ovšem zavést za jediný rok; zvláště pak ne u těch druhů, s nimiž nejsou u nás žádné pěstitelské zkušenosti.

Akce pěstování léčivých rostlin na školách, kterou v kraji rozvíjí SLUKO, má za účel podpořit práci zájmových žákovských kroužků (a tím i získávat zkušenosti s jejich pěstováním) a dále sleduje účely výzkumné. Do akce je v kraji zapojeno na 100 škol všech typů. Zapojilo se do ní několik dalších škol z jiných krajů moravských, českých a dokonce i slovenských, takže celkový počet přihlášených škol přesahuje číslíci 120. Většina škol mimo kraj Olomoucký se přihlásila na základě rozhlasové relace o této akci. Pro školy Olomouckého kraje byla uspořádána na začátku tohoto roku instruktáž v rámci KPS a její účastníci měli pak referovat ve svých OPS. Pokud jde o druh přihlášených škol - nejvíce je škol národních (70), o polovičku méně středních (35) a několik škol odborných a jiných. Všem přihlášeným školám dodalo SLUKO semena nebo sazenice ze svého ústavu ve Vel. Losinách, a to zdarma nebo za velmi nízkou cenu, použitou ke krytí části výdajů. Spolu se semeny byly vždy dodány krátké návody k pěstování. Vypěstované rostliny jsou k dispozici školám, SLUKO si vyhrazuje jen několik exemplářů pro výzkum; o výkup usušených rostlin se stará výkupna Léčivé rostliny, Šumperk, Revoluční 9. Školám byly dodávány především tyto druhy: heřmánek, durman, náprstník, šalvěj, meduňka, divizna, průtržník, řepík a j. Celková plocha věnovaná pěstování léčivých rostlin na školách, činí asi 12.000 m². Z okresů je nejpočetněji zastoupen Zábřeh, Rýmařov, Kojetín, Šumperk, méně Olomouc, Šternberk, Hranice, Přerov a Litovel; z okresů Jeseník, Bruntál a Prostějov se nepřihlásila žádná škola. Jistě i v těchto okresích nezůstaly školy pozadu a pěstují také léčivé rostliny, poněvadž se však nepřihlásily nám, nejsou do uvedeného počtu pořátý.

V souvislosti s pěstitelskou akcí léčivých rostlin na školách poukazujeme na některé významné faktory výchovné, které se uplatňují při pěstování. Je to: 1. aplikace naučených poznatků theoretických a tím i jejich upevnění v paměti žáka; 2. cvičení pozorovacího smyslu pro přírodní děje a 3. do jisté míry i vliv na zdraví pobytem v přírodě. Nelze podceňovat ani zkušenosti, které kroužky získají pod vedením svých učitelů. Tyto zkušenosti mohou sloužiti jako podklad pro pěstování v širším měřítku. A konečně pěstováním na záhonech mohou jistě krýt část sběru, určité kvoty, k níž se zavázali.

Pro příští rok plánuje SLUKO akci na basi ještě širší, aby byly podchyceny všechny školy v kraji; jde nám také o to, aby byl zjištěn vliv prostředí na obsah účinných látek rostlin v kulturách. Získání těchto podkladů umožní pěstování léčivých rostlin tak, aby bylo co nejrentabilnější. Vyzýváme proto všechny školy, aby se obracely s dotazy o pěstování léčivých rostlin na SLUKO, jehož referent jim je rád zodpoví.

dr. B. Šula

Krajské výzkumné středisko

• Oznámili jsme již našim spolupracovníkům, že plán průzkumných akcí pro letošní rok byl schválen. V nejbližší době rozešleme nyní všem vedoucím kolektivů (badatelských skupin) návrh smluv o dílo, které právní formou zaručí oboustranně zdárný průběh akce. Podařilo se nám zajistit všechny průzkumy, které sledují hledání nebo lepší využití surovinových zdrojů a průzkumy pro potřeby

územního plánování. Nepodařilo se nám zajistit průzkumy dokumentační a památkářské tak, jak bychom si byli přáli; avšak tím, že náš ústav tuto akci po prvé rozvíjí v tak velkém měřítku a také tím, že SLUKO z pověření KVK a KNV samo rozděluje po předchozím schválení dotace, stáváme se skutečným organizačním centrem průzkumných snah v kraji.

- Vedoucí kolektivu střediska dr. V. Strnad zahájil spolu s prof. dr. F. Zveškou a jeho školou práce na sondážích v zájmové oblasti města Olomouce. V současné době se pracuje na analýsách získaných vzorků.

- Soupis hospodářských a právnických rukopisů, který pro kraj Olomoucký provádějí univ. prof. dr. Frant. Čáda a univ. prof. dr. M. Boháček a o němž byla podána zpráva v dubnovém čísle Zpráv SLUKO, byl zahájen v dubnu a pokračoval v květnu a červnu. Kromě průzkumu rukopisů, které jsou uloženy v KMO a několika rukopisů v městském archivu olomouckém, byla soustředěna hlavní pozornost na rukopisné oddělení Universitní knihovny v Olomouci, kde byly studovány rukopisy jejího vlastního bohatého fondu. Ukázalo se již nyní, že řada rukopisů je mylně identifikována a že mnoho velmi důležitých rukopisných jednotek unikalo dosavadní evidenci. Chceme-li proniknout hlouběji do hospodářských a právních poměrů Olomoucka, je nutný nový kritický jejich soupis. Počet dosud zkoumaných rukopisů dosáhl zatím 144 svazků s 278 rukopisnými jednotkami; což samo o sobě ukazuje, jaké bohatství rukopisů je uloženo v Olomouci (zatím byla průzkumem zachycena jen část materiálu). Tímto počtem nelze vyjádřit hodnotu jednotlivých rukopisů, protože za číslo se počítá rukopis snadno identifikovatelný stejně jako velmi obtížný, nebo rukopis mladší či starší a malý i velký. O jednotlivých význačných rukopisných svazcích bude podána zpráva při uzavření průzkumu jednotlivých fondů. V průzkumu bude nyní pokračováno studiem v nových fondech Universitní knihovny, v kapitulní knihovně a v městském archivu.

Krajská zoologická zahrada

- Budovatelský elán mladých brigádníků na stavbě zoologické zahrady dostoupil v minulém měsíci vrcholu. Na brigádách se vystřídala většina škol ze zájmové oblasti olomoucké a vykonala práci, na niž může být hrda. Nyní, po pouhých dvou měsících konstatujeme, že práce na parcele zoo dosáhla již hranic, kdy nutno navázat na propracovaný podrobný projekt celého díla. Na tomto projektu se v součinnosti s min. informací urychleně pracuje. Výsledky průzkumu třicetihektarové parcely, z nichž doc. dr. Karel Kostoň sestavil ideální plán rozmístění zvěře podle speciálních požadavků na životní prostředí a podle daných možností, zpracovává nyní Ing. M. Kopřiva v územní plán, který je výsledkem měřických prací v terénu, provedených jím a dr. V. Novákem z PÚ. Ing. M. Kopřiva pracuje rovněž na vyřešení problému strže potoka a spolu s odborníky z Krajské správy lesů na výměně porostů na parcele. K spolupráci se přihlásil rovněž doc. dr. V. Dyk, který nám zašle své návrhy a svá dobrozdání o výstavbě akvárií, terrarií a části zoo pro vodní zvířata vůbec. MIO uvítalo návrh J. Kanyzy na postavení dioramat v rámci zoo, která znázorní návštěvníku vývoj tvorstva během geologických dob. Na sestavení těchto dioramat bude spolupracovat s naším ústavem prof. dr. J. Augusta z KU s ak. malířem Z. Burianem. Po provedení průzkumu vydatnosti pramenů zařídí n. p. Sigma podle svého socialistického závazku projekt a stavbu reservoáru a závlahového zařízení na parcele. Pro nejbližší dobu připravujeme oplocovací akci celého pozemku, která se opět bude dít etapově. **Upozorňujeme všechny naše milé brigádnické spolupracovníky, že po dobu žní brigády na stavbě zoo nebudou, a prosíme je, aby se stejnou pílí a horlivostí se zúčastnili žňových prací v kraji. Naší povinností je zajistit nejprve dostatek chleba pro všechny a pak teprve plnit úkoly kulturní nadstavby.** V době této žňové přestávky zajistí přípravný výbor pro vybudování Krajské zoologické zahrady všechny plánovací podklady pro letošní práci podzimní a zimní a hlavně pro úkoly na r. 1953.

Výstavy KMO

Naše výstavy navštívilo od 1. ledna do 26. června 1952 celkem 38.232 osob. Plán 50.000 návštěvníků za rok bude tedy, jak se ukazuje, značně překročen.

- Výstava **Poučení o včelách, bourcích a moruších** byla otevřena 3. května 1952. K otevření této výstavy uspořádal SLUKO s Jednotou včelařů matiné, na kterém proslovil ref. pro zoologii dr V. Teyrovský přednášku „Organismus a organismoid — zamyšlení nad včelstvem“ a doc. dr B. Tomšík, přednosta ústavu pro včelařství a hedvábnictví na Vys. škole zemědělské v Brně, přednášku „Bioklimatické oblasti včelařské“. Ke dni 25. 6. t. r. shlédlo výstavu 3.454 návštěvníků.

- Výstava **O životě a díle Bedřicha Václavka** byla zahájena dne 8. června t. r. za účasti jeho choti, náměstkyně ministra školství, věd a umění Vojt. Pavlůska, zástupců Karlovy, Masarykovy a Palackého university, zástupců KV KSČ, ROH atd. Tato výstava ukazuje statečný život a působení Bedřicha Václavka, jeho politickou persekuci, vědeckou a politickou dráhu i jeho smrt v Osvětimi. Navštívilo ji do 26. VI. 3.479 osob. Výstava potrvá do 7. července t. r.

- Putovní **Výstava děl Mikoláše Alše a Josefa Mánesa**, která probíhala v měsíci květnu v Šumperku a v Litovli, byla převezena do Strážnice, kde bude instalována u příležitosti celostátních národopisných oslav koncem měsíce června t. r.

- **Posmrtná výstava ak. malíře Hilara Václavka**, instalovaná od 17. května do 10. června t. r. ve výstavních síních Domu umění v Olomouci, kterou navštívilo 700 platicích návštěvníků, byla převezena do Prostějova, kde potrvá do poloviny července t. r.

- *Organisace návštěv pionýrů v KMO.* V letošním roce je zřízeno pět putovních táborů pionýrů v Olomouckém kraji. Bylo dojednáno s Krajským pionýrským domem, že do programu pionýrů budou zařazeny i návštěvy sbírek a výstav v KMO, kde se mladým návštěvníkům dostane pečlivého odborného výkladu. První návštěva dvou skupin o šedesáti pionýrech byla stanovena na 3. VII. 1952.

Odbor věd přírodních

- *Mineralogické a petrografické oddělení KMO* (dr Vl. Strnad) zakoupilo mineralogickou sbírku po zemřelém J. Kaderovi. — Sbírkový depositní i výstavní navštívil v min. měsíci dr E. Michal z Prahy. Referent s ním dohodl způsob spolupráce a výměny materiálu. Rovněž návštěva dr J. Tučka z Prahy, který provedl inspekci celého ústavu, přinesla kladné připomínky k práci v oddělení. Dr Tuček slíbil, že bude plně podporovat snahy o nové zaměření museí jako vědeckých ústavů se zvláštním zřetelem právě ke krajským museím, která po Národním museu v Praze a vedle ústředních museí odborných, jsou základními jednotkami pro regionální vědeckou práci a pro podporu práce vlastivědné v krajích.

Referent obešel se zmocněncem SÚP v Olomouci rudní lokality v kraji a podal připomínky k plánovaným úkolům.

Na třídní průzkumné a sběrné exkursi do okolí Zlatých Hor, prohlédl referent stará rudní díla a dovezl množství materiálu, zvl. vzorků kdysi zde dobývaných rud, se vzácnými mineralogickými ukázkami.

- *Geologické a krasové oddělení KMO* (dr Vl. Strnad). Referent získal pro sbírky vzácný, přes 30 cm dlouhý stalaktit o objemu 7—12 cm, na němž bohatě vykryštoval medový kalcit v nízkých klencích až 2 cm velkých. Krápník je ozdoben na způsob svícovitých stalagmitů bohatou různou skalenoedrou kalcitu, velkých až 7 cm.

Na průzkumné cestě do okolí Zlatých Hor, o níž referujeme spolupracovníkům ve zprávě odd. mineralogického, byly získány referentem i účastníky výpravy dr T. Kruťou, B. Klímou a J. Kleiblem pěkné vzorky stalagmitů, stalak-

titů (brček) a záclon, vytvořených srážením železitých sloučenin z vodního roztoku na stropě i na dně štol (ner. *glockerit*) jako příklady krasových zjevů v nekrasových oblastech.

V geologickém odd. pracoval referent v depositáři a pořádal sbírky, soustředěné v minulých měsících.

- *Geografické oddělení KMO* (dr Jan L u n e r). Referent dokončil kapitoly o poměrech teplotních v kraji a zpracovával srážkový gradient v oblasti Jeseníků v kraji Olomouckém i Ostravském. Dále sbíral materiál ke klimatografické práci o tišnovském okrese v kraji Brněnském a shrnul dosavadní výsledky práce v klimatografii zájmové oblasti Nové Ostravy.

- *Botanické oddělení KMO* (dr B. Š u l a) pracuje dále na akci Sběr a pěstování léčivých rostlin. Z pověření Krajské subkomise pro sběr a pěstování léčivých rostlin zanesl referent všem MNV a všem školám v kraji letáky, propagující sběr léčivých rostlin, zvláště lipového květu. Pro měsíc červenec je chystán další propagační materiál o sběru. — Referent pronesl v Přerově přednášku k filmu: „Život a jeho proměny“ (v rámci filmové university) a vedl botanickou exkursi OPS v Olomouci na stepní a lužní květenu u Grygova. — Dále podal výklad účastníkům exkurse do skleníků městských sadů v Olomouci.

- *Zoologické oddělení KMO* (dr V. T e y r o v s k ý). Referent vypracoval plán nového uspořádání základní části zoologických výstavních sbírek na námět „Vývoj zvířeny Olomouckého kraje v rámci kmenového vývoje živočišné říše“. Bylo připraveno založení depositní sbírky soustavně osteologické pro účely srovnávacího studia. — Pro výstavu „Poučení o včelách, bourcích a moruších“ byla pořízena řada exponátů, které po uzavření výstavy budou umístěny ve stálých výstavních sbírkách oddělení.

Odbor věd o společnosti

- Na krajském sjezdu musejních pracovníků, o němž jsme již referovali v min. Zprávách SLUKO a který se konal v Olomouci dne 7. června t. r., bylo přijato toto usnesení:

1. *Provedeme vlastivědný průzkum našich museí vzhledem k sběrné oblasti.*
2. *Založíme musejní rady, abychom zainteresovali o musejní činnost širší veřejnost.*
3. *Využijeme sovětských zkušeností v budování našich museí.*
4. *Využijeme musejních exposic k výchově lidu v duchu socialistického světového názoru a socialistického vlastenectví.*
5. *Pořídíme odborné katalogy našich sbírek jako přípravu k definitivní instalaci.*
6. *Sestavíme plán práce na příští rok a vynasnažíme se jednáním s lidovou správou zajistit jej hmotně i finančně.*
7. *Vypracujeme plán vlastivědných vycházek v obvodu našeho musea a dáme jej k dispozici osvětovým besedám, závodním klubům ROH a krajské odbočce CIS.*
8. *Kontrolu tohoto usnesení provedeme na podzimním krajském sjezdu v Prostějově.*

- *Pomoc při organisování KM v Gottwaldově.* V pondělí dne 30. VI. t. r. navštívil náš ústav s. Boh. S t r u h a l a, správce musea v Holešově a člen přípravného výboru pro zřízení krajského musea v Gottwaldově a požádal nás o pomoc při zřizování jejich krajského musea. Bylo tak navázáno jednání, k němuž dala podnět v Uh. Brodě přednáška o organisaci našeho ústavu, kterou tu měl na krajském sjezdu musejníků dne 11. června t. r. ředitel SLUKO J. K a n y z a. Pracovní porada kolektivu KM rozhodla dne 1. VII. t. r., že žádosti soudruhů z Gottwaldova bude vyhověno.

- Při reorganisaci československé hudební vědecké práce ve Svazu československých skladatelů byl vytvořen v Olomouci hudební vědecký kolektiv jako základní organizační jednotka tohoto vědního oboru. Olomoucký kolektiv má sdružit v oblasti kraje všechny pracovníky hudební vědy. Bude soustředěn kolem ústavu pro hudební vědu a výchovu PU a opře svou práci o součinnost se SLUKO a universitní knihovnou v Olomouci. Jedním z úkolů tohoto kolektivu je vybu-

dovat v Olomouci hudebně historické oddělení Krajského musea. V tomto oddělení budou shromážděny hmotné hudební památky, osvětlující hudební tradice kraje, které ve svém uspořádání mají osvětlit bohatství hudebních tradic této oblasti. Předním úkolem tohoto kolektivu je v r. 1953 vytvořit v Olomouci výstavu, zachycující hudební lidovou tvořivost v Olomouckém kraji a shromáždit památky na L. V. Beethovena, V. A. Mozarta, na rod F. Schuberta, Jakuba Galuse Handla, Bedřicha Smetanu, Antonína Dvořáka, Förchgotta Tovačovského, Nešvaru, Dietricha a j. pokud jejich tvorba souvisí s krajem Olomouckým.

SLUKO žádá všechny zájemce o tuto práci, aby se přihlásili přímo u svolavatele kolektivu dr. R. Smetany, Křížkovského 10, Olomouc.

- Pro nově budované okresní museum v Zábřehu provedl ref. KMO J. Lakosil vystřídění a výběr obrazů v depositářích městského vlasteneckého musea v Zábřehu a navrhl jejich instalaci. Ref. KMO V. Burian vybral materiál k instalaci historické části tohoto nově budovaného musea.

- V květnu uspořádal řed. J. Tovačovský v Bolelouci zdařilou výstavku svých sběrů lidových výšivek. Dne 3. června t. r. ji shlédli zástupci SLUKO Jar. Kanyza a Václ. Burian.

- *Klub esperantistů v Olomouci* věnoval SLUKO všechny své sbírky a dokladový materiál, který bude odborně uspořádán jako dokladový příspěvek mírových snah o dorozumění mezi národy.

- Paní Libuše Kavánová darovala sbírku českých učebnic pro národní a měšťanské školy a jiný materiál po svém otci, říd. uč. Jos. Klimšovi, vlastivědném pracovníku zábřežského okresu. Pro KMO je to obohacení sbírek pro poznání života českého školství našeho kraje z doby Rakouska-Uherska.

- Dne 4. června t. r. zemřela v Olomouci ve věku 85 roků paní Marie Kovářová, vdova po kustodu býv. Vlasteneckého musea Filipu Kovářovi. Jméno rodiny Kovářovy bylo především zásluhou zemřelé vždy úzce spjato s Vlasteneckým museem. Proto také její činnosti bude v historii olomouckého musejnictví po zásluze vždy vděčně vzpomínáno.

- *Oddělení dějin dělnického hnutí KMO* (Ant. Travěněc). Referent započal s excerpcí revolučních časopisů z let 1917—21 v kraji Olomouckém. Byl sestaven dotazník pro dějiny dělnického hnutí, a bylo dokončeno libreto pro I. odboj 1914—1918. — Referent vypracovává libreto pro výstavu Počátky dělnického hnutí v našem kraji od nepaměti až do založení sociální demokracie.

- *Oddělení pro prehistorii KMO* (V. Burian). V červnu zemřelý řed. M. Chýla z Hrubé Vody odevzdal ústavu dne 14. května t. r. svoji korespondenci s I. L. Červinkou z let 1937—43, A. Gottwaldem z let 1937—40, Státním archeologickým ústavem v Praze z let 1941—42, s VSMO z let 1937—47 a zprávy kustoda Vlasteneckého musea z let 1940—42. Písemný materiál je doplňkem dlouholetých sběrů, které řed. Chýla uložil v archeologických sbírkách VSM.

Odb. uč. Ad. Škrabal z Náměště na Hané odevzdal oddělení pro prehistorii KMO slezskou misku, nalezenou před r. 1941 ř. stud. Ošťádalem u Laškova, okr. Litovel, v trati „Na remízu“. Na téže lokalitě získali stud. Ošťádal a MUDr. Kratochvíl také řadu středověkých nálezů, jak je patrné z fotografie, rovněž dodané A. Škrabalem.

Dne 20. června t. r. provedl referent zachraňovací výzkum dvou lužických hrobů v Chomoutově, okr. Olomouc, na dvoře a zahradě domu č. p. 190 (parc. číslo 503/18-19, trať „Hrachovisko“). Hroby byly objeveny majitelem domu Aloisem Oháňkou při vykopávce příkopu pro vodovodní potrubí. Hrob I., uložený v hloubce 80 cm, obsahoval 5 nádob: velikou urnu uvnitř s připálenými kostmi a osudíčkem, v němž byly uloženy úlomky bronzových jehlic a kroužků, na jihozápadní straně urny byla v hloubce 60 cm nádoba, uložená na boku, v těsné blízkosti v hloubce 70 cm miska s vertikálním šrafováním, obrácené dnem vzhůru, opět těsně vedle v hloubce 75 cm osudí s prsovitými vypnulínami a podkovovitými

tými ozdobami, rovněž obrácené dnem vzhůru. Hrob II. obsahoval rozrušené osudí uložené v hloubce 65 cm. U několika nádob byl zjištěn rituelní otvor ve dnech. Podrobná nálezová zpráva bude uveřejněna později.

Od Jana Švestky, rolníka v Chomoutově, byly odkoupeny dvě lužické nádoby (okřín a hrnek), nalezené v roce 1928 při kopání domovních základů v Chomoutově, trať Hrachovisko, p. č. 503/17.

- *Vojenské oddělení KMO* (V. B u r i a n). Při kladení kanalisace ve strouze u býv. Passingerova mlýna v Olomouci bylo nalezeno množství zbraní, munice a j. předmětů staršího data. Ze zachovalých nálezů bylo od n. p. Ingstav převzato 10 dělových koulí a dalších 6 drobných předmětů (šavle, úlomek granátu, drobné plastiky).

Na sjezdu okresních museí dne 7. června přednesl V. Burian referát s praktickými ukázkami o inventarisaci a katalogisaci musejních předmětů.

- *Oddělení pro národopis KMO* (Jar. K a n y z a). Byly vykonány předběžné práce pro sběr lidových písní, které o prázdninách budou sbírat dr Jan Poláček, dr J. M. Jiroušek a Jar. K a n y z a.

O lidovém umění bylo thema přednášky, kterou proslovil řed. ústavu na 15. sjezdu národopisných pracovníků na Hané, konaném v Olomouci dne 1. června t. r.

- *Numismatické oddělení* (J. L a k o s i l). Darem od numismatického oddělení Národního musea v Praze byl získán odlitek bronzové mince města Julis na ostrově Ceos v Egejském moři (II.—I. století př. Kr.).

Krajská galerie

- Ze Stojanovy studentské koleje v Olomouci převzal SLUKO pro církevní oddělení KMO osm originál. obrazů (olejů), portrétů olomouckých církevních hodnostářů z 18. a 19. stol. — Za spolupráce asistenta a posluchačů výtvarné výchovy Palackého university byly vyříděny plastiky v depositářiích KMO.